

Nowa podstawa programowa dla szkół podstawowych

MATERIAŁY SZKOLENIOWE

JĘZYK OBCY

Wstęp

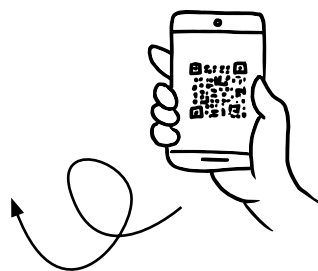
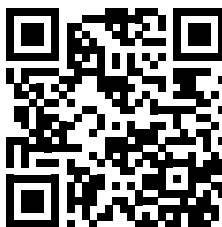
W prezentowanych materiałach łączymy wiedzę z pedagogiki, psychologii rozwojowej oraz kognitywistyki, aby pokazać, jakie mechanizmy faktycznie wspierają proces uczenia się. Szczególny nacisk kładziemy na konieczność stosowania metod dydaktycznych o potwierdzonej skuteczności, w tym takich, które rozwijają u uczniów strategie metapoznawcze i samoregulację – jedne z najlepiej udokumentowanych i najskuteczniejszych interwencji edukacyjnych.

Realizacja nowych podstaw programowych w każdym z przedmiotów powinna opierać się na ustaleniach współczesnej psychologii poznawczej, wskazujących na wysoką efektywność takich metod, jak umiejętnie udzielana informacja zwrotna, przywoływanie z pamięci (*retrieval practice*), przeplatanie (*interleaving*) czy uczenie się w odpowiednich odstępach czasu (*spaced practice*). Ich systematyczne stosowanie znacząco zwiększa trwałość i jakość przyswajanej wiedzy.

Ważnym uzupełnieniem niniejszych materiałów jest *Przewodnik po strategiach edukacyjnych*, który w przystępny sposób porządkuje najskuteczniejsze, oparte na dowodach rozwiązania dydaktyczne.

Zespół IBE PIB

Zachęcamy do korzystania z *Przewodnika*:

Autorzy: Anna Abramczyk, Magdalena Maziarz

Opracowanie redakcyjne: Monika Niewielska

Skład: Marcin Kot

Okładka: Anna Nowak

Materiał przygotowany przez Instytut Badań Edukacyjnych – Państwowy Instytut Badawczy w ramach zadania: „Tworzenie, aktualizacja i monitoring podstaw programowych oraz innych kluczowych regulacji systemu oświaty”, finansowanego ze środków Ministerstwa Edukacji Narodowej na podstawie umowy nr MEN/2025/DIR/89 z dnia 30 stycznia 2025 roku.

Copyright© Instytut Badań Edukacyjnych – Państwowy Instytut Badawczy

www.ibe.edu.pl | Warszawa 2026

1. Co nowego w nauczaniu języków obcych?

Naukę pierwszego języka obcego nowożytnego uczniowie i uczennice rozpoczną w klasie pierwszej szkoły podstawowej i będą kontynuować ją na drugim etapie edukacyjnym (klasy IV–VIII) w wymiarze 3 godzin tygodniowo. Drugiego języka obcego będą uczyć się od klasy siódmej w wymiarze 2 godzin tygodniowo.

W nauczaniu języków obcych obowiązują dwie szczególnie istotne zasady: spirality i kumulatywność. Zasada spirality polega na cyklicznym powracaniu do wcześniej omawianych zagadnień, co służy ich utrwalaniu. Zasada kumulatywności to nadbudowywanie wiedzy i umiejętności przy każdym powrocie do wcześniej omawianego zagadnienia.

Wybór nauczanych języków jest autonomiczną decyzją każdej szkoły. Nadrzędnym celem kształcenia językowego jest skuteczne porozumiewanie się, w szczególności w mowie, co powinno przejawiać się wykorzystaniem języka w kontekstach praktycznych. Na lekcji – w zaaranżowanych przez nauczyciela sytuacjach komunikacyjnych. Uczniowie powinni poznawać zarówno pojedyncze słowa, jak i gotowe frazy, których będą mogli od razu używać w prostych sytuacjach komunikacyjnych. Dzięki temu zyskają możliwość porozumiewania się w zakresie określonym w realizowanym wariantcie podstawy programowej.

Warunkiem skutecznej komunikacji ustnej jest zrozumienie rozmówcy, na co ma wpływ nie tylko zasób leksykalny czy znajomość reguł gramatycznych, ale również oswojenie ucznia np. z różnymi akcentami. Istotne byłoby więc zderzenie uczniów z różnorodnymi wariantami danego języka obcego nowożytnego oraz wypowiedziami zarówno rodzimych, jak i nierodzimych użytkowników języka.

Podstawa programowa została tak opracowana, aby założone cele i wymagania szczegółowe dotyczące wiedzy i umiejętności, zaproponowane doświadczenia edukacyjne oraz wskazane zasady nauczania umożliwiały uczniom wszechstronny rozwój językowy oraz kształtowanie kompetencji opisanych w *Profilu absolwenta i absolwentki*. Sposób realizacji celów i treści przedmiotowych określa program nauczania, jednak podstawa programowa wskazuje kierunki oddziaływań dydaktycznych sprzyjających jego realizacji, bez ograniczania autonomii nauczyciela w zakresie doboru konkretnych metod i technik pracy.

2. Cele z przykładowymi efektami uczenia się

Realizacja podstawy programowej z języka obcego nowożytnego oznacza realizację siedmiu głównych celów, do których przypisano wymagania szczegółowe na adekwatnych poziomach. Autorzy podstawy programowej wskazali oczekiwany poziom osiągnięć uczniów na koniec poszczególnych etapów edukacyjnych, ale zakładają możliwość osiągnięcia wyższych kompetencji językowych.

Tabela 1

Opcje realizacji podstawy programowej dla pierwszego oraz drugiego języka obcego nowożytnego

Klasy	Pierwszy język obcy nowożytny		Drugi język obcy nowożytny	
	Opcja I	Opcja II	Opcja I	Opcja II
IV–VIII	A2 ¹	B1	–	
VII i VIII	–		A1 ²	A1+

Pięć pierwszych celów odpowiada działaniom językowym, cel szósty koncentruje się na wymaganiach szczegółowych dotyczących stosowania strategii uczenia się języka obcego nowożytnego, a siódmy na rozwijaniu otwartości na różnorodność kulturową.

Warto zwrócić uwagę na społeczny wymiar wymagań przypisanych do celów piątego i szóstego. Wymagania szczegółowe przypisane do tych celów są uniwersalne dla każdego języka obcego, a ich osiągnięcie powinno pozytywnie korelować z kształtowaniem przez uczniów kompetencji sprawczości oraz kompetencji przekrojowych.

Cele zostały sformułowane ogólnie, natomiast przypisane do nich wymagania – szczegółowo, co ma ułatwić przekładanie ich na zadania edukacyjne. Wymagania szczegółowe poprzedza wspólna „główka wymagania”, która doprecyzowuje oczekiwany sposób jego realizacji, np. poziom trudności, rodzaje tekstów czy ich długość.

¹ Najniższy wariant podstawy programowej przewidziany do realizacji na II etapie edukacyjnym, adekwatnie do pierwszego i drugiego języka

² Autorzy podstawy programowej (pp) wzięli pod uwagę zróżnicowane potrzeby kształcenia językowego i przygotowali cztery warianty pp – od A1 do B1. Wskazali najniższy przewidziany wariant do realizacji na II etapie edukacyjnym (np. A1 dla drugiego języka, A2 dla pierwszego), jednak to nauczyciel po zdiagnozowaniu potrzeb i umiejętności uczniów podejmuje decyzję o realizacji wariantu wyższego. Nie musi, jak obecnie, dopasowywać uczniów do podstawy, ale może dopasować podstawę do uczniów. Oprócz przygotowania wymagań szczegółowych na poziomie A1, A1+, A2, B1, przygotowano rozwiązania dla klas realizujących dwujęzyczność, co jest opisane w podstawie programowej.

Zaproponowany podział wymagań szczegółowych w przypadku języka obcego nowożytnego należy traktować jako *podział modułowy*. Poszczególne wymagania – oraz określone dla każdego wymagania umiejętności szczegółowe – można realizować w dowolnych połączeniach, zarówno w ramach tego samego wymagania, jak i między poszczególnymi wymaganiami. Wymagania szczegółowe nie mają również hierarchii. Realizacja wszystkich wymagań bazuje na zasobach językowych w zakresie tematyki wskazanej przy celu pierwszym.

Tabela 2

Cele kształcenia językowego wraz z wybranymi, przykładowymi wymaganiami szczegółowymi przewidzianymi do realizacji przez każdego ucznia szkoły podstawowej. Prezentowane przykłady pochodzą z wariantu A2 (poziom egzaminu ósmoklasisty)

Cel	Przykładowe wymagania szczegółowe
1. Posługiwanie się środkami językowymi: leksykalnymi, gramatycznymi, fonetycznymi i ortograficznymi.	<p>Uczeń posługuje się podstawowym zasobem środków językowych: leksykalnych, gramatycznych, fonetycznych i ortograficznych, niezbędnych do realizacji oczekiwanych efektów uczenia się w zakresie tematów:</p> <p>1) człowiek: dane personalne, wygląd zewnętrzny, cechy charakteru, rzeczy osobiste, uczucia i emocje, umiejętności i zainteresowania;</p>
2. Rozumienie wypowiedzi ustnych i wypowiedzi pisemnych.	<p>Uczeń rozumie proste wypowiedzi ustne, np. rozmowy, wiadomości, komunikaty, ogłoszenia, instrukcje, informacje/newsy czytane, prezentacje, artykułowane wyraźnie, przede wszystkim w standardowej odmianie języka:</p> <p>1) reaguje na polecenia;</p> <p>Uczeń rozumie proste wypowiedzi pisemne, np. e-maile, SMS-y, napisy, ulotki, etykiety, jadłospisy, ogłoszenia, newsy, rozkłady jazdy, instrukcje, historyjki obrazkowe z tekstem, artykuły, wywiady, posty, teksty narracyjne i literackie:</p> <p>1) rozumie tekst lub jego fragment na poziomie ogólnym: określa główną myśl, intencje autora, kontekst wypowiedzi, np. nadawcę, odbiorcę, formę tekstu, formalny i nieformalny styl tekstu, czas, miejsce, sytuację;</p>
3. Tworzenie wypowiedzi ustnych i wypowiedzi pisemnych.	<p>Uczeń tworzy krótkie, proste, spójne i logiczne wypowiedzi ustne, zachowując zasady grzeczności językowej:</p> <p>1) opisuje ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i zjawiska;</p> <p>Uczeń, posługując się właściwym dla danego języka obcego alfabetem lub sposobem zapisu, tworzy krótkie, proste, spójne i logiczne wypowiedzi pisemne, np. wiadomość, post, e-mail, historyjkę, z zachowaniem zasad grzeczności językowej oraz, jeśli to konieczne, zasad konstruowania tekstów danego rodzaju:</p> <p>1) opisuje ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i zjawiska;</p>

Cel	Przykładowe wymagania szczegółowe
<p>4. Uczestniczenie w rozmowie i reagowanie w sytuacjach życia codziennego, adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej, ustnie lub pisemnie.</p>	<p>Uczeń reaguje ustnie w typowych sytuacjach życia codziennego, w sposób zrozumiały, adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej, zachowując zasady grzeczności językowej:</p> <p>1) przedstawia siebie i inne osoby;</p> <p>Uczeń, posługując się właściwym dla danego języka obcego alfabetem lub sposobem zapisu, tworzy – w reakcji na najbardziej typowe sytuacje życia codziennego – prosty tekst pisany, np. wiadomość, formularz, post, e-mail, komentarz, wpis na czacie lub forum, w sposób zrozumiały, adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej, z zachowaniem zasad grzeczności językowej:</p> <p>1) przedstawia siebie i inne osoby;</p>
<p>5. Przekształcanie przekazu w ramach tego samego języka oraz między językami, a także z formy ustnej, pisemnej lub wizualnej na inną formę.</p> <p>Uwagi: przetwarzanie językowe jest zaawansowanym działaniem językowym, niemożliwym do realizacji bez znajomości środków językowych, umiejętności rozumienia czy tworzenia wypowiedzi. Oprócz tego jego społeczny wymiar zakłada skuteczną interakcję, wymaga od uczącego się szeregu umiejętności, chociażby selekcji informacji, krytycznego myślenia czy też publicznego wystąpienia.</p>	<p>Uczeń przetwarza prosty tekst ustnie lub pisemnie:</p> <p>1) przekazuje w języku obcym nowożytnym lub języku polskim informacje sformułowane w tym języku obcym;</p> <p>2) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje sformułowane w języku polskim;</p> <p>3) pracując w parze lub w grupie, uzgadnia znaczenie przeczytanego lub wysłuchanego tekstu;</p> <p>4) pracując w parze lub w grupie, współtworzy wypowiedź pisemną lub ustną;</p> <p>5) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje zawarte w materiałach wizualnych (np. wykresach, mapach, symbolach, piktogramach) lub audiowizualnych (np. filmach, reklamach);</p> <p>6) przekazuje w języku polskim informacje zawarte w obcojęzycznych materiałach wizualnych (np. wykresach, mapach, symbolach, piktogramach) lub audiowizualnych (np. filmach, reklamach);</p> <p>7) tworzy krótką notatkę jako tekst zwarty lub w punktach na podstawie wysłuchanego lub przeczytanego tekstu;</p> <p>8) przedstawia publicznie w języku obcym wcześniej przygotowany materiał, np. prezentację, film.</p>

Cel	Przykładowe wymagania szczegółowe
<p>6. Posługiwanie się strategiami i technikami uczenia się języka obcego nowożytnego</p> <p>Uwagi: Rozwinięcie kompetencji uczenia się języka obcego jest celem na „tu i teraz”, czyli ma ułatwić uczniowi przyswajanie języka w edukacji szkolnej. Jest też celem na przyszłość – ma dać uczniowi narzędzia, które będzie mógł wykorzystać w realizacji postulatów LLL.</p>	<p>Uczeń posługuje się strategiami i technikami uczenia się języka obcego nowożytnego, w tym z wykorzystaniem narzędzi cyfrowych, adekwatnymi do realizowanego zadania oraz zgodnymi z jego indywidualnymi preferencjami:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) posiada świadomość językową, np. podobieństw i różnic między językami; 2) wykorzystuje techniki samodzielnej pracy nad językiem, np. korzystanie ze słownika, poprawianie błędów, prowadzenie notatek, stosowanie mnemotechnik, korzystanie z tekstów kultury w języku obcym nowożytnym; 3) współdziała w parze lub w grupie w celu doskonalenia własnych umiejętności językowych lub pomocy innym uczniom w rozwijaniu ich umiejętności językowych; 4) korzysta z różnych źródeł informacji w języku obcym nowożytnym, również za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych; 5) stosuje strategie komunikacyjne, np. domyślanie się znaczenia wyrazów z kontekstu, identyfikowanie słów kluczy lub internacjonalizmów, oraz strategie kompensacyjne w przypadku braków leksykalnych, np. upraszczanie wypowiedzi, zastępowanie wyrazu innym, opisywanie, wykorzystywanie środków niewerbalnych; 6) dokonuje samooceny własnej pracy oraz własnych postępów w nauce języka obcego nowożytnego; 7) wykorzystuje informację zwrotną, w tym o popełnionym błędzie, jako wskazówkę dotyczącą zakresu wiedzy lub umiejętności, które wymagają doskonalenia lub rozwijania.

Cel	Przykładowe wymagania szczegółowe
<p>7. Rozwijanie otwartości na różnorodność kulturową.</p> <p>Uwagi: rozwijanie otwartości na różnorodność kulturową w wymaga od ucznia sięgania do wiedzy ogólnej o świecie i konfrontowania jej z nową, a także krytycznego myślenia w celu odróżniania faktów od opinii. Cel ten może być realizowany podczas pracy i obcowania z tekstem kultury, czy np. wycieczek i wyjazdów zagranicznych.</p>	<p>Uczeń rozwija wiedzę, umiejętności oraz postawy, w tym rozumienie własnej tożsamości kulturowej, niezbędne do efektywnego funkcjonowania w wielokulturowym świecie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) wykorzystuje wiedzę o krajach, społeczeństwach i kulturach społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym, do realizacji pozostałych efektów uczenia się; 2) dostrzega podobieństwa i różnice między kulturą własną, kulturą kraju ojczystego a kulturą społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym, uwzględniając kontekst lokalny, europejski i globalny; 3) przejawia wrażliwość międzykulturową; 4) odróżnia stereotypy od faktów dotyczących kultury własnej, kultury kraju ojczystego oraz kultury społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym.

Wymagania szczegółowe podstawy programowej są dla nauczyciela i nauczycielki podstawą tworzenia wymagań edukacyjnych. Wymagania edukacyjne to katalog niezbędnych osiągnięć ucznia i uczennicy przewidziany programem nauczania, który jest zgodny z podstawą programową. W związku z tym, że podstawa programowa obejmuje cały etap edukacyjny, ustawodawca nakłada na nauczycieli obowiązek formułowania wymagań edukacyjnych na poszczególne oceny klasyfikacyjne na dany rok szkolny.

Każde wymaganie edukacyjne powinno zawierać tzw. czasownik operacyjny i bazować na środkach językowych w ramach tematyki przypisanej do celu pierwszego, np. *Uczeń, pracując indywidualnie, opisuje, w bardzo krótkim, prostym, spójnym i logicznym poście, upodobania dotyczące artykułów spożywczych.*

3. Doświadczenia edukacyjne

W ramach doświadczeń edukacyjnych uczniowie mają „doświadczyć” sytuacji, zdarzeń, przeżyć, które nie zawsze mogą mieć miejsce na standardowych lekcjach. Co do zasady, proponowane do wyboru uczniom wraz z nauczycielem doświadczenia edukacyjne sprzyjają realizacji zapisów *Profilu absolwenta i absolwentki*, czyli kształtowaniu sprawczości, kompetencji przekrojowych (krytycznego i kreatywnego myślenie, współpracy) i fundamentalnych (językowych, cyfrowych, matematycznych i ruchowych). Uczeń w ramach przedmiotu powinien zrealizować w każdym roku nauki przynajmniej jedno, wybrane z klasą i nauczycielem doświadczenie z katalogu doświadczeń edukacyjnych opisanych w pp i przedstawionych poniżej.

O tym, w jaki sposób zostanie zrealizowane wybrane doświadczenie edukacyjne – jak będzie wyglądał jego przebieg, tempo pracy oraz forma prezentacji rezultatów – powinni decydować sami uczniowie i uczennice. To ich doświadczenie i ich odpowiedzialność. Aby doświadczenia edukacyjne spełniały swoje cele, nauczyciel powinien przede wszystkim okazywać uczniom zaufanie, wspierać ich w planowaniu i realizacji działań, a nie wyręczać. Brak przestrzeni na samodzielność sprawi, że uczniowie nie zbudują motywacji do współpracy oraz nie rozwiną umiejętności komunikowania się w grupie.

Dla klas IV–VI zaproponowano następujące doświadczenia edukacyjne:

Uczeń:

- 1) samodzielnie lub w grupie przygotowuje materiał do uczenia się języka obcego, np. fiszki autokorektywne, słowniczek obrazkowy, i przekazuje go do wykorzystania przez inne osoby;
- 2) samodzielnie lub w grupie przygotowuje i prezentuje w języku obcym krótką formę artystyczną, np. skecz, reklamę, krótki film, piosenkę, przedstawienie, podcast, vlog;
- 3) samodzielnie lub w grupie realizuje projekt twórczy pozwalający na doskonalenie umiejętności kreatywnego pisania, np. prowadzi dziennik, gazetkę, blog w języku obcym;
- 4) samodzielnie lub w grupie obserwuje i dokumentuje obecność języka obcego w swoim otoczeniu oraz prezentuje wyniki tych obserwacji;
- 5) rozmawia z rodzimym użytkownikiem języka lub użytkownikiem języka obcego nieznanym języka polskiego;

- uczestniczy w wydarzeniu związanym z kulturą obszaru nauczanego języka, np. przedstawieniu, projekcji filmu, show, wystawie, spotkaniu ze znaną osobą, spacerze (w tym wirtualnym) w galerii sztuki.

Dla klas VII–VIII zaproponowano następujące doświadczenia edukacyjne:

Uczeń:

- przygotowuje materiał do uczenia się języka obcego, np. fiszki autokorektywne, słowniczek obrazkowy i przekazuje go do wykorzystania przez inne osoby;
- pracując w grupie, przygotowuje i przeprowadza z udziałem koleżanek i kolegów złożoną zabawę lub grę (w tym terenową) utrwalającą wybrany aspekt języka obcego lub dotyczącą kultury obszaru językowego nauczanego języka;
- samodzielnie lub w grupie, przygotowuje i prezentuje w języku obcym krótką formę artystyczną, np. skecz, reklamę, krótki film, piosenkę, przedstawienie, podcast, vlog;
- samodzielnie lub w grupie, realizuje projekt twórczy pozwalający na doskonalenie umiejętności kreatywnego pisania, np. prowadzi dziennik/gazetkę/blog w języku obcym, tworzy broszurę na temat kraju nauczanego języka obcego;
- samodzielnie lub w grupie obserwuje i dokumentuje obecność języka obcego w swoim otoczeniu oraz prezentuje wyniki tych obserwacji w formie ustalonej z nauczycielem;
- rozmawia z rodzimym użytkownikiem języka lub użytkownikiem języka obcego nieznaną języka polskiego;
- uczestniczy w wydarzeniu związanym z kulturą obszaru nauczanego języka, np. przedstawieniu, projekcji filmu, show, wystawie, spotkaniu ze znaną osobą, spacerze (w tym wirtualnym) w galerii sztuki;
- pracując w grupie, planuje wyjazd do kraju nauczanego języka w ramach określonego budżetu i prezentuje wyniki pracy w formie ustalonej z nauczycielem;
- pracując w grupie, przygotowuje i przeprowadza wydarzenie promujące nauczany język obcy lub kulturę danego obszaru językowego, np. konkurs językowy, konkurs piosenki obcojęzycznej;
- pracując w grupie, przygotowuje i uczestniczy w debacie na określony temat prowadzonej w nauczonym języku obcym.

4. Kształtowanie kompetencji opisanych w *Profilu absolwenta i absolwentki*

Kształtowanie kompetencji z *Profilu absolwenta i absolwentki* jest zadaniem wszystkich nauczycieli i nauczycielek. Podstawa programowa została skonstruowana w taki sposób, by kompetencje – rozumiane jako połączenie wiedzy, umiejętności i postaw – były kształtowane w wyniku:

- opanowywania przez uczniów kolejnych wymagań szczegółowych dotyczących wiedzy i umiejętności;
- realizacji doświadczeń edukacyjnych,
- sposobu realizacji podstawy programowej zalecanego przez jej autorów w Warunkach i sposobie realizacji.

Kształtowanie kompetencji fundamentalnych i przekrojowych odbywa się głównie poprzez formy i techniki pracy oraz konstruowanie zadań językowych, wymagających wykorzystywania różnych kompetencji w celu znalezienia najlepszego rozwiązania. Zadanie na rozumienie tekstu czytanego może być tak skonstruowane, aby uczeń rozwijał przy nim kilka kompetencji jednocześnie.

Przekonania nauczycieli na temat uczenia się uczniów i nauczania oraz preferowany przez nich paradygmat dydaktyczny mogą w największym stopniu wpłynąć na kształtowanie określonych kompetencji. Autorzy podstawy starali się promować podejście paradygmatów konstruktywistycznych (porównaj Klus-Stańska, Paradygmaty dydaktyki), nastawionych na działanie ucznia w procesie dochodzenia do wiedzy.

5. Zalecane warunki i sposób realizacji przedmiotu podstawy programowej języka obcego nowożytnego

Warunki i sposób realizacji przedmiotu zostały sformułowane w sposób nieograniczający autonomii nauczyciela w wyborze konkretnych metod i technik pracy w realizacji założonych celów, dlatego należy je traktować jako wskazówki dotyczące ogólnych zasad nauczania.

Nadrzędnym celem kształcenia językowego jest skuteczne porozumiewanie się w języku obcym w mowie i piśmie. Priorytetem jest jednak porozumiewanie się ustnie (słuchanie, mówienie, reagowanie, przetwarzanie). Rozwój kompetencji językowych jest procesem długotrwałym i nierównomiernym, zależnym od warunków nauczania. Szkoła powinna tak organizować pracę, by maksymalnie wykorzystać czas przeznaczony na język obcy.

Nauczanie języka obcego powinno odbywać się w atmosferze bezpieczeństwa i zaufania, w niewielkich grupach o podobnym poziomie biegłości (najlepiej do 15 osób). Kluczowe jest podtrzymywanie motywacji uczniów poprzez:

- 1) metodę małych kroków (dzielenie materiału na możliwe do opanowania części, dające poczucie sukcesu);
- 2) wartościową, wspierającą uczenie się uczniów informację zwrotną;
- 3) ocenianie nastawione na rozwój, z akceptacją błędów niezakłócających komunikacji;
- 4) zadania pokazujące przydatność języka do realizacji własnych celów uczniów i wspierające rozwój ich zainteresowań i pasji.

Ważne są również:

- 5) stała ekspozycja na język obcy na lekcji – używanie go jako języka komunikacji nauczyciel–uczeń i uczeń–uczeń;
- 6) różnorodne, celowo dobrane metody, techniki i formy pracy (w tym praca w parach i grupach rozwijająca współpracę);
- 7) zachęcanie uczniów do monitorowania własnych postępów oraz refleksji nad uczeniem się;

- 8) uświadamianie, że opanowanie języka to proces długofalowy;
- 9) korzystanie z autentycznych materiałów (teksty, zdjęcia, filmy, nagrania różnych użytkowników języka);
- 10) wspieranie samodzielnych aktywności uczniów (filmy, książki – także uproszczone lektury, media społecznościowe – adekwatnie do wieku), prowadzących do stopniowej autonomii;
- 11) pokazywanie różnych technik uczenia się i zachęcanie do dostrzegania podobieństw i różnic między językami, co sprzyja tworzeniu strategii wielojęzycznych;
- 12) rozwijanie wrażliwości międzykulturowej oraz postawy ciekawości, szacunku i otwartości wobec innych kultur;
- 13) inicjowanie szkolnych działań związanych z językami (konkursy, wystawy, seanse filmowe, spotkania czytelnicze, dni języków, zajęcia teatralne, projekty realizowane we współpracy z innymi szkołami, w tym zagranicznymi, umożliwiającymi kontakt z różnymi użytkownikami języka);
- 14) prowadzenie zajęć w sali sprzyjającej interakcjom i współpracy, wyposażonej w pomoce wizualne, słowniki, sprzęt audio, komputer z internetem oraz stoliki do pracy zespołowej.

W przypadku drugiego języka obcego kształcenie koncentruje się na środkach językowych, głównie leksyce (słowa i frazy), umożliwiających elementarną komunikację. Uczniowie korzystają przy tym z doświadczeń zdobytych podczas nauki pierwszego języka obcego, stosując strategie kompensacyjne, różne techniki uczenia się oraz wychwytywanie podobieństw i różnic między językami.

LISTA KONTROLNA – Monitorowanie wdrażania podstawy programowej na lekcjach języków obcych (pierwszy i drugi język obcy)

1. Planowanie i organizacja procesu dydaktycznego

1.1. Realizacja celów podstawy programowej

Dobieram wariant podstawy, uwzględniając **możliwości uczniów**.

Planuję proces dydaktyczny w oparciu o **7 celów kształcenia językowego**, a nie o podręcznik / listę tematów z podręcznika.

Realizując cele obejmujące działania językowe, uwzględniam cele: szósty – dotyczący strategii uczenia się oraz siódmy – dotyczący kompetencji międzykulturowych.

W nauczaniu drugiego języka obcego koncentruję się na **środkach językowych – głównie słownictwie i frazach** umożliwiających uczniom komunikację na poziomie elementarnym.

1.2. Spiralność i kumulatywność

Cyklicznie wracam do wcześniej omawianych zagadnień, **utrwalając je**.

Powtarzam treści, nadbudowując je (większa trudność / szersze ujęcie zagadnienia / nowe konteksty).

1.3. Organizacja zajęć

Zapewniam uczniom **stałą ekspozycję na język obcy w klasie** (komunikacja nauczyciel-uczeń i uczeń-uczeń).

Stosuję **różnorodne formy pracy**: indywidualna, w parach, grupowa.

Pracuję metodą **małych kroków**.

Tworzę atmosferę **bezpieczeństwa i zaufania**; akceptuję błędy niezakłócające komunikacji.

Organizuję pracę na lekcji w taki sposób, aby uczeń miał poczucie sukcesu.

2. Praca na lekcji i realizacja działań językowych

2.1. Działania językowe

W realizacji działań językowych skupiam się na komunikacji ustnej.

W pracy nad językiem wykorzystuję różnorodne formy wypowiedzi: komunikaty, SMS-y, e-maile, posty, dialogi, nagrania, filmy...

Ćwiczę z uczniami **przetwarzanie** informacji (streszczanie, przekazywanie sensu, uzgadnianie znaczeń, opis materiałów wizualnych itd.).

2.2. Wspieranie strategii uczenia się

Moi uczniowie korzystają ze słowników, z różnych źródeł informacji, stosują mnemotechniki.

Moi uczniowie samodzielnie prowadzą notatki i korygują błędy.

Moi uczniowie korzystają z **narzędzi cyfrowych** wspomagających uczenie się języka na lekcji i poza nią.

Moi uczniowie dokonują refleksji, samooceny i oceny koleżeńskiej.

2.3. Rozwijanie wrażliwości międzykulturowej

Uświadamiam uczniom podobieństwa i różnice między kulturami.

Promuję i wzmacniam u uczniów postawę otwartości, ciekawości oraz szacunek wobec różnorodności.

3. Doświadczenia edukacyjne (1 na każdy rok)

3.1. Planowanie i realizacja

Razem z uczniami **wybieram doświadczenie edukacyjne** z listy.

Zdecydowana większość decyzji dotyczących realizacji doświadczenia edukacyjnego należy do **uczniów**, nie do mnie.

Jako nauczyciel **wspieram**, ale **nie wyręczam uczniów**.

3.2. Sprawczość i autonomia

Uczniowie mają realny wpływ na przebieg doświadczenia edukacyjnego.

Staram się, aby realizacja doświadczeń prowadziła do rozwoju u **uczniów autonomii, sprawczości, współpracy i komunikacji.**

Zrealizowane doświadczenie edukacyjne poddaję wraz z uczniami refleksji (czego się nauczyliśmy, co warto zmienić).

3.3. Kształtowanie kompetencji

Sposób realizacji doświadczeń edukacyjnych wspiera kształtowanie kompetencji **fundamentalnych** i przekrojowych.

4. Warunki realizacji – środowisko uczenia się

4.1. Atmosfera i przestrzeń

Buduję klimat sprzyjający komunikacji i współpracy.

W sali jest zapewniony dostęp do: pomocy wizualnych, słowników, nagrań.

W sali jest zapewniony dostęp do internetu.

4.2. Motywacja i informacja zwrotna

Udzielam **informacji zwrotnej** wspierającej uczenie się uczniów.

Zachęcam uczniów do pracy własnej nad językiem (np. do korzystania z mediów, oglądania filmów z napisami, czytania uproszczonych lektur).

5. Ewaluacja lekcji – pytania kluczowe

W ostatnich 2–3 tygodniach na moich lekcjach uczniowie:

mieli okazję używać języka w sytuacjach zbliżonych do autentycznych

stosowali strategie i techniki **mediacyjne**

pracowali **w grupach lub parach** nad zadaniem wymagającym współpracy

wykorzystywali **materiały autentyczne**

stosowali różnorodne strategie uczenia się

powtarzali i rozwijali wcześniej omówione zagadnienia